

ԶԻ՞ ԽՆԴՐԷՔ ԶԿԵՆԴԱՆԻՆ ԸՆԴ ՄԵՌԵԱԼՍ

դկս. իդ-5

Ահա դարձեալ պտոյտ կու գան աշխարհքով, ղօղանցները զանգակներուն բազմահագար տաճարներուն եւ խնկաբոյր օրհներգները սլացք կ'առնեն դէպի երկինք երկիր թափած առատահոս շողերն ի վեր արշալոյսին ոսկեծամ, լուսապայծառ Սուրբ Յարութեան փառաբանիչ գովք մ'ինչպէս աւետելու մեծ Աւետիսը՝ Քրիստոս Յարեալ ի Մեռելոց երգելով:

Սուրբ Զատկուան տօնն է արդէն ամենուրեք: Տաճարներու մէջ խոնուած հաւատաւոր մարդիքն ահա, միաբերան, բարձրածայն, հոգւոյ խորէն կ'երաշխեն

«Օրհնեալ ըլլայ Յարութիւնն Քրիստոսի:»

Հեռու օր մը արեւծագին, վարդապետին քարոզչութեան հարազատ, պարզ բառերով, քրիստոնեայ հաւատքը յատկանշող խորհրդանիշ մեծ խորհուրդին Սուրբ Յարութեան սքանչելի ծնունդն էր որ կը յայտնուէր իւղաբերից կիներուն:

Ահա կիները՝ կնդրկաբեր, հաւատարիմ ուխտեալները նոր վարդապետութեան, յաւերժացնելու աւանդութիւնը զմոռնելու արարողութեան, եկած էին յատուկ վայրը խաչեցեալի տարագիր գերեզմանին, մեծարանքի այց մը վերջին օծանելու մարմինը չարչարուած Նազովրեցիին:

Զինուորները պահապան ջլատ գետնաքարշ, ահաբեկեալ ընկողմանած Վեմը բացուած գերեզմանի երկայնքին, պարտութիւնը կը պարզէին սարսափ պատած խաւարին:

Երկինքն ամբողջ լուսաշիթ, զօրաշարժի մէջ մտած՝ ահա՛ երկիր կը փութար արշալոյսի լուսաշաւիղ շողերով ծառայելու Յարուցեալին:

«Զի՞ փնտռէք զկենդանին ընդ մեռեալս, չէ աստ այլ Յարեալ որպէս ասացն»

Յանդիմանական հակազդեցութիւն մը պարզապէս լուսազգեստ էակէն իւղաբեր կիներուն ուղղուած: Ինչու՞ եկած էին գերեզման խաչեցեալին հանդիպելու, չէ որ ըսած էր Որդին Մարդոյ որ, «թշնամիներուն ծեռքը պիտի մատնուէր, անարգուէր, չարչարուէր, խաչի մահով պիտի մեռնէր եւ երրորդ օրը Յարութիւն պիտի առնէր»: Մատթ. Ի-18,19

Արդ՝ «ինչու՞ Ողջը՝ մեռելներուն մէջ կը փնտռէք»:

Կարծես, Տիրոջ հոգեկան անդորրութիւնը վրդովող պարսաւելի արարք մ'ըլլար երախտագետ այցը կիներուն:

Արդեօք իւղաբեր կիներն ալ նման առաքեալներուն տարակուսած էին Յարութեան կարելիութեան՝ եւ Յարուցեալին իրողութեան Աստուածութեան:

Անկասկած որ, անմախքնթաց տեսիլք մըն էր անըմբռնելի տեսարանին համախմբած երեւոյթներուն աններդաշնակութիւնը: Վիճազուրկ թափուր գերեզման, ընկողմանած՝ ահաբեկ զինուոր պահապաններ, շլացուցիչ ճառագայթներ, անծանօթ լուսեղէն էակներ եւ արտասովոր խօսակցութիւն մ'անոնց հետ՝ խաչեցեալն որոնող:

Արդեօք երանութեան խոստումին առաջին մենաշնորհեալները չէի՞ն իւղաբեր կիները որոնք, ապաստանած Սուրբ Յարութեան թարմ շնորհքին, Յարուցեալին պարտիզաւանը կ'արձեւելով՝ խաչեցեալին մարմնին փոխադրավայրը կը փնտռէին: Տիրոջ հետ խօսեցան՝ անոնք անգիտանալով Աստուածութիւնը Սնոր: Երանի այդ կիներուն որոնք, թեւ անգիտակ՝ թեւակոխած յավերժին, մաքրամատոյց, հեռու նիւթն եւ փառքէն, մահկանացու նայուածքնին մէջ Յարուցեալ Փրկչին նորակառոյց անմահութեան ցլքերն ահա կը փայլէին:

Ինչպէս՝ Պօղոս առաքեալ, յետաքային պիտի վկայէր Կորնթացւոց իր առաջին թուղթին մէջ թէ «ընկալաւ մահի ի յաղթութիւն»_ԺԵ. 54-55

Հօգօր էր՝ յիշատակութեան արժանի դէպքը: Բոցազարդ հմայքը կարմրաւուն երկնքին անսովոր, ինչպէս նաեւ, զարհուրանքը՝ տրտմազգաց իւղաբերից կիներուն:

Պատրանք մահը զուրկ իր ահեմ այլես, որպես նոր բեմ պատուանդան, նոր հանգրուան մը կենանքին, կը ներփողէ ականայ յաղթանակը նոր Յոյսին:

Իր ատենին, հակահոսանք նկատուած քարոզչութիւնը Յիսուսին, աղանդական առատաբաշխ մեղադրութեամբ Ռաբբիներու հակակրանքին արժանանալով հալածուեցաւ որպէս տարր մ'անբաղձալի, հայիոյաբան քարոզիչ եւ մանաւանդ հակամովսիսական: Ըստ այն օրուան օրէնքին, անտարակոյս, մահապատիժ կը սահմանուէր յանձապարտին:

Տրուական օրերէն ասդին, հնարքներով յօրինուած քսան դարեր դիզուեցան, սակայն լոյսըն ոսկեբորբոք Յարութեան, ժամանակներու անուրջին մէջ փայլատակեց եւ երկնային կամըը հզօր հաստատեց, որպէս պատգամ Աստուածային աշխարհքն ամբողջ համակեց:

Հին օրերու օրինակին, այսօր դարձեալ կը բացուին դռներն յուսոյ մարդկութեան եւ աշխարհը կը զգենու նոր պատմութեան լուսոյ: Եւ, պահապան հրեշտակներ երկինքն ի վար կը շեփորեն Աւետիսը Յարութեան Հօրը գացող Միածնին:

Այսուիտեւ, հանդիսաւոր լրումը Մեսիական տեսութիւններուն, մարդկութեան յաւիտեականութեան տենչացող յոյսերուն անզուգական խթանիչ ոյժ մ'որպէս հոգեկան յարածոր ցնծութիւն մ'է պարգապէս, որովհետեւ, Սէրը անհուն Աստուածութեան, իր էութեամբն գերբնական, մարմնաւորեալ երկրացաւ: Տէրը մարդուն կարօտ հոգին յագեցուց, ներել ուզեց եւ փրկել, զգուցեց անոր նախամարդուն զգուանքով, եւ որպէս լակ հողեղէն յուսակորոյս մարդուն տուաւ սփոփանքն իր Հայրական, ժպիտ դրաւ աղերսածոր նայուածքին մէջ, շնորհեց անոր մահէն խլած կենանքը նոր, եւ մեզ կանչեց ըմբռնել արգասիքը խաչելութեան Յարութեան:

Ուսոյց մեզի ուրախանալ ի տես մարդկանց փրկութեան եւ զծագրեց ճանապարհը մահէն անցնող, մահէն անդին, մահուան իշխող յաղթանակը Յարութեան:

Այսքան հզօր յեղաշրջում, ընդելուզուած մարդու կենանքին սերտօրէն շփոթութիւն կրնար միայն ստեծել յոյս որոնող, յոյսի աղօտ նշոյլ տեսնող հոգիներուն մէջ:

Ո՛հ որքա՛ն յիրաւի են Եսայի Մարգարէին նախատեսութիւնները որոնցմով, Տիրոջ Յարութեամբ հաստատուելիք երկնային շնորհքին բնոյթը կը նկարագրէր «Զի եղիցին երկինք նոր եւ երկիր նոր, այլ օրինութիւն եւ ցնծութիւն գտցեն զոր ես հաստատեցից»: -Եսայի ԿԵ (65) 17, 18

Ուրախ եղէք, եւ, առաւել ցնծագէ՛ք, եթէ երբեք կը հաւատաք տակաւին, տիրոջ տարած մահուան վրայ յաղթանակին, յաղթանակ մը, որ կը բանայ մեր ընկրկած սրտերուն, ճանապարհը Իր լուսափայլ Յարութեան յաւատաբաշխ բարութեան որ, անհատնում կ'ողողէ հոգեխռով շառաւիղը մարդկութեան:

Ահա թէ ինչու ժպիտ կը ցօղէ յաւերժացած բարեմաղթական այս գեղեցիկ բանածելն, երբ տօնական այս օրին, համայն աշխարհը կարօտ կառչած յոյսով խաղաղութեան ամենայն դոյզն նշոյլին, հեզահամբոյր ցանկութեամբ կ'ապաւինի երկնային գօրութեան, օգնութիւն, օրհնութիւն հայցելով եւ կը փութայ աւետելու նորընկալ կենանքին Աւետիսը Հրաշափառ եւ փրկագործ Յարութեան:

Ահա վերջապէս խոստացեալ աւետումը փրկագործութեան «Քրիստոս Յարեալ ի Մեռելոց»: Մենական գօրութեան յայտնութիւնն է Սուրբ Յարութիւնը առ ի վարձատրութիւն յոյսի կարօտ, լոյսի ծառաւ հոգիներուն: Ո՛վ պիտի չ'ուզէր արժանանալ իւզաբեր կիներուն նման հոգեմորոգ Յարուցեալ Տիրոջ յետ հրաշափառ Յարութեան երանելի ականատեսութեան:

Ահաւասիկ օր մը տարուան մէջ, բառին կեանք տուող Սուրբ խորհուրդով Չատկրան անզուգական զոհաբերումի գաղափարով սրբացած, լեցուն պայծառ խոստումներով, օր մը միայն ինքնամփոփ վերամբարձեալ զգաստութեամբ, գեղեցկացած հոգեզտութեամբ եւ խորագցաց զղջումով, տարին օր մը մտորումի, խոկումի այլափոխուելու գէթ մէկ անգամ ինքնակառոյց քաւարանի:

Անտարակոյս, Սուրբ Յարութեան տօնը այլ եւ, ցոլացունէ՝ մարդուն տրուած բարիքներուն։ Ի զուր չէ որ, ըսուած է թէ «որուն որ շատ տրուեցաւ, շատ պիտի պահանջուի անկէ...»։ Դարեր շարունակ, մարդկութեան վիատեցուցիչ անբարեկիրթ նեղկութիւնը, անեացնող հրաժեշտի ինքնական տկարացումը, մղեց նախախնամութեան, ներկայանալ իր ստեղծած արարածին պահանջելու փոխարժէքը անոր տրուած բարիքներուն։

Թիւով քիչ չեն դժբախտաբար բոլոր անոնք՝ որ, օրն ի բուն, եկեղեցւոյ շուքին տակ, կը կոխկոտեն հեքնանքով Սրբութիւնները հաւատքին Աստուածային պատգամներուն չանսայով։ Բայց վա յ անոնց որ, շատն ստացան որպէս առաքելական մենաշնորհ եւ տղմոտելով զանոնք իրենց անօրինակելի կենցաղով, քիչն անգամ ուրիշներուն զլացան։ Անտարակոյս որ, նման թերացումին ախտաճանաչումը, ոչ միայն Հաւատքի, Նուիրումի, համոզումի անեացումն է, այլ եւ Անհաւատութիւնն է պարզապէս, բառին բովանդակ ծանրակշիռ ողբերգական տարողութեամբ։

Ահա թէ ինչու Մարդը պարտի իրեն շնորհուած առաքինութիւնները ի գործ դնել հաշուեյարդարի մը սիրոյն, պատուելու վերջապէս անոնց Աստուածային բնոյթը։ Ժամըն է այլեւս յետադարձ ակնարկով մեր կեցուածքը ճշդենք հանդէպ Աւետարանական յորդորներուն։

Ո՛հ, ի՞նչ հաճելի պիտի ըլլար Աստուծոյ, եթէ մարդը հաճէր պահ մը թօթափել, ներխուժող տառապանքը հոգին կրծող տագնապին եւ ինքնիր անձին հարցաքննիչը որպէս՝ այս սրբազան տօնին խորհուրդը նուիրագործելով, խնդրոյ առարկայ դարձնէր քրիստոնէի ըմբռնումը, Յարութիւն տալով Աստուծոյ շնորհած օրինագիծ պատուիրաններուն, որպէս կենցաղային Աստուածահաճոյ սկզբունքներ, տեսնելու թէ, իրեն պարզեւատրուած բարիքներուն փոխարէն, ին՞չ տուաւ մարդը իր նմաններուն, պատասխանելով շարք մը ինչուներու հարցարանին։ Այսպէս. —

Ինչու՞ Տէրունական կանչին խլացած մարդիք արժանի են տակաւին, Աստուածային սիրոյ հրաւերին եւ անոր փրկարար զոհաբերումին։

Ինչու՞ Տէրը անխոնջ կը մօտենայ մարդուն, երբ մարդը անդուլ՝ խօլ վազգի մտած գերի կիրքին կը հեռանայ Տիրոջմէն։

Ինչու՞ խաչափայտը ծանրակշիռ՝ ահաւոր բեռ մը պիտի ըլլար, հակակշռելու մարդուն հոգին հիւժող անդոհական մեղքերուն։

Ինչու՞ սպասէր Աստուած որ, մարդը մոլեգին, իր ստեղծիչը ատէր, ուրանար որպէսզի Ան իրելու Աստուած մարդուն ըսէր թէ Ինք, ոչ միայն կը ներէր այլ եւ անոր կը սիրէր։

Ինչու՞ ամենագօրն Աստուած մարդուն առիթ ընծայեց որ ատերիչ մահը մեղքի ճամբով աշխարհի մտնէ եւ եղեմական անդորրութիւնը նորաստեղծ կեանքին կործանէ։

Ահա մի քանի տատամսոտ հարցումներ, մարդուն հոգեկանը յուզող անհամար հարցերն։

Մարդը, Գերագոյն նպատակին պարտադրանքը պէտք է ունենայ, արդարացնելու Յարութեանական զոհաբերումի ոգիին եւ անոր Վարդապետութեան իր արդար պատկանելիութիւնը։

Զէ՛որ Յարութիւնը խորհրդանշին է զոհողութեան եւ պսակադրութիւնը արեան գինով գնուած հոգիներուն։ Արդեօք Սրբազան Մատենի Աստուածաշունչ պատգամները, ժամանակավրէպ մտայղացումներու վերածուած չե՞ն այսօր, հակառակ անոնց այժմեական բարդութիւններուն լուծում հայթայթող բնոյթին։ Կան տակաւին մարդիք որոնք, արժանավայել կերպով վերակենդանացուցած են գրութիւններու ոգին, կեանքի վերածելով զանոնք։ Բազմաթիւ են այս տեսութիւնը թիկնող օրինակները Սրբազան Մատենին մէջ՝ ինչպէս—

Աբրահամի՝ իր միածին որդւոյն Իսահակին զոհելու պատրաստականութիւնը, հոգե-

գրաւ պատմութիւն մ'ըլլալով հանդերձ, հաստատ հաւատքի մը յայտարարութիւնն է անայլայլ հնազանդութեամբ մարմնաւորուած: Աբրահամի խորագգած համոզումն էր թէ՛ զոհը որդւոյն, պայման էր Տիրոջ Կամքը օրհնաբանելու:

Հոս՝ հաւատքը կը յայտնուի որպէս շողկապ՝ հոգեկանը եւ մարմնականը հաշտ յայտարարով ներդաշնակող անշրջանցելի անհրաժեշտութիւն մը, պահանջուած իրողութիւն մը եւ արդիւնաբեր գործօն կեանք:

Հաւատքը կը մնայ աւելի քան երբեք միակ եւ գլխաւոր հունը, պարտադիր միջոցը Աստուածահաճոյութեան առաջնորդող:

«Հայր ազգաց» արդար մակդիրը Աբրահամին, ծնած անոր հաւատքի խորութենէն եւ Տիրոջ հնազանդելու պատրաստակամութենէն, յատկանշական իրաւասութեամբ կը ցուցաբերէր Աստուծոյ կամքին բացարձակ գերակայութիւնը, որը, նախախնամական տնօրինումով հարազատ նախապատկեր մ'իյնէր, քրիստոնէական դաւանանքը զայն կ'ընդունէր, որպէս նախերգանք Քրիստոսի ստանցնելիք զոհաբերումին:

Որքա՞յն յար եւ մման են, Իսահակի եւ Աստուածորդւոյն վերապահուած զոհուելու ճակատագրին դառնութիւնը եւ երկու պարագաններուն յայտնաբերուող տիրող անվիճելի կամքը Աստուծոյ: Ծննդոց իբ 1_18: եւ Մտթ. իգ 42:

Վարկած մը չէր Յովհաննէս Սկրտչի «հա գառն Աստուծոյ որ բառնայ զմեզս աշխարհի» վկայութիւնը, Յովհ. Ա - 29, այլ յատկանշական մատնանշում մըն է, վերադարձ մը դէպի Աբրահամի զոհաբերումը, ուր, Աստուած միջամտեց եւ կասեցուց անկէ պահանջուած հնազանդութեան փաստ իր միածին որդւոյն Իսահակի զոհը, խնայելով անոր անմեղութիւնը եւ նաեւ, արդարացուց Աբրահամի պատրաստակամութիւնը եւ անոր հաւատքէն բխած հրամայականը, որդւոյն զոհը փոխարինելով անմեղ անասուն գառով մը:

Հոս, Ոչ միայն Աբրահամ եւ Իսահակ կը փառաւորուէին Տիրոջ կամքը գործադրելու իրենց պատրաստակամ հնազանդութեամբ, այլ, առաջին անգամ ըլլալով Աստուած Ինքը կը փառաւորուէր հօր եւ որդւոյ փառաւորումով, զարմանալիօրէն յիշեցնելով մարդկութեան, նախ Աստուածային անխափան ներկայութիւնը եւ ապա, Ամենայ Սուրբ Երրորդութեան յետագայի միասնական փառաւորումը:

Իրաւ է որ, երբեմն, գրութիւնները աւելի տպաւորիչ եւ արտայայտիչ են իրերու եւ դէպքերու գրաւչութիւնը նկարագրելու ձեռնարկին մէջ, քան իրերն ու դէպքերն ինքնին: Գրութիւնները յատկութիւնը ունին գերազանցօրէն, յղկելու, մեղմացնելու, գեղեցկացնելու նոյնիսկ ամենայ շեշտուած կոպտութիւնները, սակայն, Սուրբ Յարութեան պարագային, բառերը կը մնան իմաստազուրկ, անլծորդելի միջոցներ արտայայտութեան, կարենալ վերարտադրելու, ցուցնելու թափուած արեան սիրայորդ ջերմութիւնը, ապրեցնելու, որդեգրելու լուսապայծառ Յարութիւնը Աստուծոյ: Այլապէս, ինչպէս կարելի է նիւթով սահմանափակել կամ բացատրել Աստուածային վերացական անմիւթական զօրութիւնը, եթէ ոչ՝ միայն հաւատքով:

Անցեալին՝ Հաւատքի ծամբով է որ ճշմարտութիւնը տեսան մեր հայրերը եւ դաւանեցան: Քարոզեցին բարենպաստ հրամայականը Յարութեային հաւատալու: Խորաթափանց հաւատքն իրենց ապրեցան: Ամենբծեալի բարձունքները նախընտրեցին նուաճել որպէս օրրան հաւատքի, որ ոչ մէկ սրբապիղծ ձեռք հոն չհասնի: Մագլցեցան մագիլ մագիլ բարձունքները մեր հեռաւոր անհրապոյր լեռներուն, արծարծելու բոցը անոնց հրայրքին, մեղմացնելու ամայութեամբ շրջառուած դաժան տեսքը այդ անողոր սարերուն, աղօթանքի կառույցներով զարդարեցին վերքերով լի կուրծքերն հայոց լեռներուն:

Գուցէ այսպէս, հո՞ն ալ, հեռո՞ւն՝ մեր մենաւոր զազաթներուն, միածաղիկ զարնան մման, Աւետարանը կը ծաղկէր ապաւինած ամայութեան պաշտպան իշխանին, խնայելու մարգրիտները խոգեր եւ սարերու երդիքներէն ճշմարիտը քարոզելու:

Սուրբ Յարութիւնը նաեւ, խոստացեալ փրկագործութեան սպասուած եզրակացութիւն է Քրիստոսի երկրաւոր կեանքի աւարտին, եւ որպէս այդ ցոյց կու տայ, Աստուծոյ մարդուն ընծայած չափանիշը Սիրոյ:

Արդարեւ, Տէրը մատոյց թանկագինը ինչ որ ունէր որպէս մատաղ մարդկութեան: Եւ որպէսզի անբիծ պահէ նմանութիւնն արարածին Աստուածային պատկերին, սիրեց զանոնք նոյնքան որքան իր Որդին. Բանին տուաւ շունչն իր ամառի եւ առաքեց իր բովանդակ Աստուածային զօրութեամբ որ, չարիքն մեղքին մարդուն կեանքէն վերանայ:

Թո՛ղ որ Աստուած իր գթութեամբն անսահման, մեզ բոլորս ընկալէ, այնպէս ինչպէս ԱՆ ընկալեց զո՛հը Որդւոյն Միածնի իբրեւ պայման փրկութեան: Թո՛ղ չի չիջի նա- եւ մեր մէջ հաստատ կամքը զոհամատոյց Աբրահամին, պատրաստական Տիրոջ կամքին ծառայելու:

Արիւնն Որդւոյն որ հոսեցաւ՝ դեռ կը հոսի որպէս աղբիւր կաթոգին, այդ այլապէս, Սէր էր միայն եւ զեղուն Սէր որ ունէր հանդէպ մարդոց՝ Որդին Մարդոյ անգերազանց հայրութեամբ, ետ բերելու, բարձրացնելու՝ արարածը Աստուածաշնորհի իր փառքին:

Թո՛ղ՝ եկեղեցին մեր հայկազեան հաւատարիմ իր քաջազուն պատմութեան, ըլլայ արթուն եւ ժրջան, կրկին դառնայ անպարտելի ամբողջ մինչպէս, մշտանորոգ բարձրավանդակ դարեր շալկած հայ հաւատքին եւ անոր Սուրբ խորաններէն Աստուածածնայ նուիրեալ, թո՛ղ ծորի լոյսը Յաւերժին:

Թո՛ղ Յարութեան ցայգալոյսն առատապէս եւ անվերջ, սփռէ ցօղերն իր Սուրբ երկնառաք եւ հնամեայ մեր մերկ դաշտերը դառնան, ատոք հասկի անդաստան:

Թո՛ղ չ'անհետին ոչ մէկ թարթափ տեսիլքներն երանելի մեր Սրբազան Հայրերուն եւ թո՛ղ թնդան յաւիտեան տաճարներէն մինջեւ երկինք բարձրացող արծազանգները օրհնաբան Սուրբ Յարութեան խորհուրդին:

Ճարտարապետ էջ Միածնայ՝ Սրբազնասուրբ մուրճը ոսկեայ Քրիստոսին, թո՛ղ անխաբան քանդակէ հոգիները մեր անտաշ եւ դեռ դարեր ու դարեր, յարնին ստէպ եւ երկարին առ յաւիտ, բարքերը Սուրբ Լուսաւորչին:

Թո՛ղ նուաճէ՝ Յարուցեալը խաւ առ խաւ սրտերը մարդկանց մթազնած, խաւարասեր մտքերն անոնց եւ յարկերն օրհասական, թո՛ղ վերստին վերածուին անօթներու անաղարտ, որպէս սկիւհ անապակ հոն կաթկըթի չիթ առ չիթ սուրբ Արիւնն Փրկչական:

Եթէ օր մը, մարդը դառնայ հզօրական, եւ կարենայ գէթ մէկ անգամ գերադասել լաւագոյնին տենչը՝ բխած մաքուր Յարութեանական ոգիէն, եւ կարենայ արտաքսել ստորադաս մարմնականը իր կեանքէն, հոն կու գայ ԱՆ իջեւանիլ մարդոց մաքուր, Աստուածընկալ սրտերուն մէջ եւ միայն հոն պիտ նախընտրէ որպէս խաղաղ օթեւան:

ԶԱՐԵՀ ԹՕՓԱԼԵԱՆ

667-2017